

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic obsega:

- Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, št. 5/94 z dne 4. 2. 1994),
- Zakon o spremembah zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, št. 38/94 z dne 30. 6. 1994),
- Zakon o spremembi zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-B (Uradni list RS, št. 69/95 z dne 1. 12. 1995),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-C (Uradni list RS, št. 22/97 z dne 18. 4. 1997),
- Zakon o spremembi zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-D (Uradni list RS, št. 56/99 z dne 13. 7. 1999),
- Zakon o dopolnitvi zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-E (Uradni list RS, št. 72/00 z dne 11. 8. 2000),
- Zakon o dopolnitvi Zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-F (Uradni list RS, št. 87/11 z dne 2. 11. 2011),
- Zakon o ukrepih za uravnoteženje javnih financ občin – ZUUJFO (Uradni list RS, št. 14/15 z dne 28. 2. 2015),
- Zakon o agrarnih skupnostih – ZAgrS (Uradni list RS, št. 74/15 z dne 2. 10. 2015).

Z A K O N

O PONOVI VZPOSTAVITVI AGRARNIH SKUPNOSTI TER VRNITVI NJIHOVEGA PREMOŽENJA IN PRAVIC

(neuradno prečiščeno besedilo št. 8)

I. SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen

Ta zakon ureja ponovno vzpostavitev in organiziranje agrarnih skupnosti ter vračanje premoženja in pravic, ki so bile agrarnim skupnostim odvzete po zakonu o agrarnih skupnostih (Uradni list LRS, št. 52/47), zakonu o razpolaganju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti (Uradni list SRS, št. 7/65 – prečiščeno besedilo) in drugih predpisih izdanih po 15. maju 1945.

Za agrarne skupnosti iz prvega odstavka tega člena se štejejo tudi podobčine, vasi, srenje, soseske, korporacije, urbarialne in druge po izvoru podobne skupnosti.

Za premoženje in pravice iz prvega odstavka tega člena se štejejo premoženjske pravice, ki so bile agrarnim skupnostim odvzete po predpisih iz prvega odstavka tega člena, in sicer:

- lastninska pravica, ki je bila v zemljiški knjigi vpisana na agrarno skupnost in njene člane z navedbo lastninskih deležev članov po imenih, hišnih številkah ipd., kot solastnina članov agrarne skupnosti.

- lastninska pravica, ki je bila v zemljiški knjigi vpisana na agrarno skupnost brez navedbe lastninskih deležev članov kot skupna lastnina članov agrarne skupnosti, podrobneje pa je urejena v pravilih agrarne skupnosti,
- pravica do paše, do nabiranja stelje, dračja, sečnje lesa, pravica do napajanja živine in druge tem podobne služnostne pravice na tuji stvari.

II. PONOVA VZPOSTAVITEV IN ORGANIZIRANJE AGRARNIH SKUPNOSTI

2. člen

Agrarna skupnost je skupnost fizičnih in pravnih oseb (v nadaljnjem besedilu: članov) na podlagi pogodbe, ki imajo skupne pravice, dolžnosti in obveznosti, določene z zakonom in pravili agrarne skupnosti.

Agrarna skupnost ni pravna oseba.

Agrarna skupnost ima svoj žiro račun pri poslovni banki.

3. člen

Agrarna skupnost se lahko ponovno vzpostavi na območju, kjer je obstojala pred uveljavitvijo predpisov iz 1. člena tega zakona.

Na območju prejšnje agrarne skupnosti se lahko ponovno vzpostavi le ena agrarna skupnost.

4. člen

Pravico do ponovne vzpostavitve agrarne skupnosti imajo vsi nekdanji člani ali njihovi dediči oziroma njihovi pravni nasledniki, na katere je bila premoženjska pravica iz tretjega odstavka 1. člena tega zakona prenesena, če so državljani Republike Slovenije ali če so domače pravne osebe.

V skladu s pravili agrarne skupnosti lahko postanejo člani agrarne skupnosti tudi drugi državljani Republike Slovenije, ki živijo na območju agrarne skupnosti in druge domače pravne osebe, ki imajo sedež na območju agrarne skupnosti. Pri tem imajo prednost sedanji člani pašnih skupnosti, ki so organizirane po zakonu o kmetijskih zemljiščih.

Po tem zakonu imajo pravico do članstva in ponovne vzpostavitve agrarnih skupnosti tudi tuji državljani, če so bili člani nekdanje agrarne skupnosti ali so njihovi dediči oziroma pravni nasledniki, na katere je bila premoženjska pravica iz tretjega odstavka 1. člena tega zakona prenesena, pod pogojem, da imajo agrarne skupnosti oziroma njihovi člani po mednarodnih sporazumih pravico do uveljavljanja pravic nekdanjih agrarnih skupnosti na zemljiščih, ki so na ozemlju druge države.

5. člen

Šteje se, da je agrarna skupnost ponovno vzpostavljena, če po javnem pozivu prejšnjim članom najmanj trije polnoletni upravičenci iz 4. člena tega zakona, sklenejo sporazum o ponovni vzpostavitvi in sprejmejo pisna pravila, v katerih upoštevajo nekdanje

pravice, dolžnosti in odgovornosti, ki so jih imeli po pravilih, veljavnih ob odvzemu premoženjskih pravic iz tretjega odstavka 1. člena tega zakona.

Sporazum o ponovni vzpostavitvi agrarne skupnosti, članski imenik in njena pravila morajo biti overjeni pri notarju, do ustanovitve notariatov pa pri sodišču v nepravdnem postopku. Ta organ opozori člane agrarne skupnosti oziroma njihovega predstavnika na pomen in posledice ureditve pravic, dolžnosti in obveznosti v aktih agrarne skupnosti in se prepriča o usklajenosti teh aktov z zakonom. Če ugotovi, da akti niso usklajeni z ustavo in zakonom, zavrne overitev.

Za overitev sporazuma, seznama in pravil je treba predložiti:

- pravnomočen akt oziroma predpis o poddržavljenju premoženjskih pravic po tem zakonu,
- sporazum o ponovni vzpostavitvi agrarne skupnosti,
- članski imenik in dokaze, da člani agrarne skupnosti izpolnjujejo pogoje iz 4. člena tega zakona,
- pravila ponovno vzpostavljene agrarne skupnosti, ki jih je sprejel občni zbor te skupnosti,
- pravila in članski imenik prejšnje agrarne skupnosti. Če so bila pravila ustna, jih morajo člani agrarne skupnosti zapisati in ugotoviti njihovo istovetnost na ustanovnem zboru agrarne skupnosti.

6. člen

Šteje se, da je agrarna skupnost, ponovno organizirana, ko je vpisana v register agrarnih skupnosti. Register je javna evidenca o agrarnih skupnostih in o njihovem članstvu.

Register agrarnih skupnosti in njihovih članov vodi za kmetijstvo in gozdarstvo pristojni organ.

Minister, pristojen za kmetijstvo, predpiše vsebino registra in bistvene sestavine pravil agrarne skupnosti, v 30 dneh po uveljavitvi tega zakona.

7. člen

Predlog za vpis v register agrarne skupnosti in njenih članov poda oseba, ki jo za to pooblasti zbor agrarne skupnosti.

Predlog za vpis v register mora vsebovati oziroma mu mora biti priloženo:

- overjen sporazum o ponovni vzpostavitvi agrarne skupnosti z označbo imena te skupnosti in zapisnik ustanovnega zbora,
- overjen članski imenik,
- overjena pravila agrarne skupnosti,
- imena oseb, ki bodo zastopale interese članov agrarne skupnosti in imena oseb, ki bodo razpolagale z denarnimi sredstvi na žiro računu agrarne skupnosti.

O vpisu v register odloča pristojni organ v upravnem postopku. En izvod overjenega sporazuma, overjenega članskega imenika in overjenih pravil ostane v zbirki listin pri registru.

Agrarne skupnosti morajo organu, ki vodi register po tem zakonu, sporočiti spremembe podatkov, o katerih se vodi register, najpozneje pa v 30 dneh po nastali spremembi.

Brez odločbe o vpisu v register po tem zakonu ni mogoče vpisati premoženjskih pravic agrarne skupnosti in njenih članov v zemljiško knjigo.

III. VRAČANJE PREMOŽENJSKIH PRAVIC

8. člen

Članom agrarnih skupnosti, organiziranih po tem zakonu, se na njihovo zahtevo vrnejo premoženjske pravice, ki so bile njim oziroma njihovim pravnim prednikom odvzete po predpisih iz 1. člena tega zakona; na območjih, ki so bila po 1. svetovni vojni pod Kraljevino oziroma Republiko Italijo, in so bila po 2. svetovni vojni priključena Republiki Sloveniji, pa tudi z drugimi akti oziroma predpisi.

Član agrarne skupnosti lahko po tem zakonu uveljavlja le tisti obseg premoženjskih pravic, ki jih je imel sam oziroma njegov pravni prednik ob podržavljenju. Premoženjske pravice se vrnejo fizični osebi, kateri so bile odvzete, oziroma pravni osebi, kateri so bile odvzete, oziroma njeni pravni naslednici. Če je prejšnji imetnik premoženjske pravice fizična oseba že mrtev ali razglašen za mrtvega, se po tem zakonu vrnjene premoženjske pravice štejejo za pozneje najdeno premoženje in se zanje dedovanje izvede po zakonu o dedovanju. Pri tem lahko premoženjske pravice v naravi deduje le tisti dedič, ki je član agrarne skupnosti, drugi dediči pa lahko zahtevajo le nujni delež v gotovini.

Za stvarne in pravne ovire za vračanje premoženja se smiselno uporabljajo določbe od 16. do 33. člena zakona o denacionalizaciji in predpisov, ki urejajo režime gospodarjenja z nepremičninami, ki so predmet vračila po tem zakonu.

V postopkih, ki bodo uvedeni na podlagi 9. člena tega zakona, se smiselno uporabljajo določbe 44. člena, prvega odstavka 51. člena, 58., 60., 63., prvega in drugega odstavka 66., 69., 71., 73., 88. in 93. člena zakona o denacionalizaciji.

Če prejšnji člani, njihovi dediči oziroma pravni nasledniki ne uveljavljajo vračanja lastninske pravice v celoti, ostanejo oziroma postanejo nepremičnine s preostalega dela območja bivše agrarne skupnosti last občine, na območju katere ležijo. Občina postane članica agrarne skupnosti in zagotovi izvajanje pravic drugim ter novim članom agrarnih skupnosti. Pri tem imajo prednost člani sedanjih skupnosti, ki imajo pravice v skladu s poglavjem o skupnih pašnikih v zakonu o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 59/96) in se jim pri tem vštevajo vloženo delo, vlaganja v zemljišča ter koristi od skupne paše.

Če prejšnji člani, njihovi dediči oziroma pravni nasledniki ne uveljavljajo vračanja lastninske pravice, ostanejo oziroma postanejo nepremičnine na območju bivše agrarne skupnosti last občine. Občina mora te nepremičnine v šestih mesecih od dneva pridobitve ponuditi v brezplačno rabo in upravljanje vaški oziroma krajevni skupnosti, na območju katere te nepremičnine ležijo.

Če je predmet vračanja služnostna pravica, se ta vrne le, če je glede na dejansko in pravno stanje stvari takšno pravico sploh mogoče vzpostaviti in če so za vzpostavitev te pravice izpolnjeni pogoji iz 49. do 59. člena zakona o temeljnih lastninskopravnih razmerjih (Uradni list SFRJ, št. 6/80 in 36/80).

Pri vračanju premoženjskih pravic po tem zakonu se upošteva morebitna izplačana odškodnina.

9. člen

Postopek za vrnitev premoženja članom agrarnih skupnosti se začne na podlagi zahteve kateregakoli člana oziroma skupnega pooblaščenca.

Zahtevek je treba vložiti do 30. 6. 2001.

Zahtevku mora biti priloženo:

- potrdilo o vpisu v register agrarnih skupnosti,
- pravnomočna odločba o podržavljenju premoženjskih pravic na podlagi predpisov iz 1. člena tega zakona oziroma drug pravnomočen akt oziroma predpis o podržavljenju,
- izpisek iz zemljiške knjige in katastra z razvidom stanja na dan podržavljenja premoženjskih pravic in na dan vložitve zahtevka,
- druga dokazna sredstva po zakonu o upravnem postopku,
- overjen članski imenik z dokazili, da člani izpolnjujejo pogoje po tem zakonu.

O zahtevah iz tega člena odloča v upravnem postopku za kmetijstvo in gozdarstvo pristojni organ na območju katerega leži pretežen del nepremičnin, na katerih člani agrarne skupnosti uveljavljajo vračanje premoženjske pravice po tem zakonu.

10. člen

Če člani agrarnih skupnosti, ki zaradi pravne ali stvarne nemožnosti za vrnitev premoženja ne morejo uveljaviti istovrstnih pravic, kakršne so imeli pred odvzemom teh pravic in zato menijo, da so oškodovani, lahko uveljavljajo odškodnino po splošnih odškodninskih predpisih.

11. člen

Nepremičnine, ki so predmet premoženjskih pravic po tem zakonu, lahko člani agrarne skupnosti izkoriščajo le v skladu s predpisi, ki tako izkoriščanje urejajo in v skladu s svojimi pravili.

Če člani agrarne skupnosti preoblikujejo skupno lastninsko pravico v solastninsko pravico, se pri določanju deležev upošteva število udeležencev in njihovih pravic ob podržavljenju ter velikosti in oblike premoženja ob vračilu.

Odločitve o poslih, ki presegajo okvir rednega upravljanja in so v javnem interesu, ker zagotavljajo boljše gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči in gozdovi, člani agrarne skupnosti ne glede na določbe stvarnopravnega zakonika sprejmejo s soglasjem več kot treh četrtin članov agrarne skupnosti glede na njihove solastniške deleže.

Posli iz prejšnjega odstavka so:

- gradnja gozdne in protipožarne infrastrukture;
- gradnja kmetijskih in gozdnih objektov;
- agrarne operacije v skladu z zakonom, ki ureja kmetijska zemljišča;
- sklenitev zakupne ali najemne pogodbe;
- sprememba rabe nepremičnine;
- ustanovitev služnosti, stavbne pravice ali obligacijske pravice, ki investitorju omogoča gradnjo oziroma izvedbo del za gradnjo objektov javne infrastrukture.

Glede poslov iz četrte in pete alineje prejšnjega odstavka se za določitev uporabnika kmetijskega zemljišča in načina rabe kmetijskega zemljišča uporablja zakon, ki ureja kmetijska zemljišča.

Upravni organ mora pred izdajo gradbenega dovoljenja za objekte iz prve, druge, tretje in šeste alineje četrtega odstavka tega člena preveriti, ali je investitor predložil ustrezno število upravno overjenih soglasij. Ustrezno število upravno overjenih soglasij se šteje kot dokazilo o pravici graditi po zakonu, ki ureja graditev objektov.

Ne glede na določbe stvarnopravnega zakonika lahko vsak član agrarne skupnosti predlaga centru za socialno delo postavitev skrbnika za poseben primer v primeru, da član agrarne skupnosti dalj časa ni dosegljiv.

Pristojni organ v 60 dneh imenuje skrbnika za poseben primer.

Ne glede na določbe zakona, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, skrbnik za poseben primer izvršuje vsa lastninska upravičenja člana agrarne skupnosti, upošteva njegove interese.

12. člen

Na podlagi pravnomočne odločbe o vračanju premoženjskih pravic po tem zakonu se te pravice na nepremičninah vpišejo v zemljiško knjigo, in sicer:

- če gre za vračilo solastninske pravice po prvi alineji tretjega odstavka 1. člena tega zakona, se v lastninski list vpiše ime agrarne skupnosti ter deleži fizičnih oseb, katerim so bile premoženjske pravice odvzete ob podržavljanju oziroma deleži pravnih oseb, katerim so bile premoženjske pravice odvzete oziroma njihovih pravnih naslednic, pri čemer se za neuveljavljeni del solastninske pravice vpiše občina,
- če gre za vračilo skupne lastnine po drugi alineji tretjega odstavka 1. člena tega zakona, se v lastninski list vpiše poleg imena agrarne skupnosti in fizičnih oseb, katerim so bile premoženjske pravice odvzete ob podržavljanju oziroma deleži pravnih oseb, katerim so bile premoženjske pravice odvzete oziroma njihovih pravnih naslednic, za neuveljavljeni del premoženjske pravice tudi občina,
- če gre za vračanje služnostnih pravic je v lastninskem listu vpisan lastnik nepremičnine, v bremenski list za take nepremičnine pa se vpišejo ime agrarne skupnosti, vrsta in obseg bremena ter podatki o članih in njihovih deležih.

Zakon o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, št. [5/94](#)) vsebuje naslednje prehodne in končne določbe:

»IV. PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

13. člen

Postopki, uvedeni na podlagi zakona o denacionalizaciji o zahtevah za vračanje premoženjskih pravic iz tretjega odstavka 1. člena tega zakona, se nadaljujejo po določbah tega zakona, če o zahtevku še ni bilo odločeno na prvi stopnji.

14. člen

Če se je po določbah zakona o denacionalizaciji vrnilo nepremičnino denacionalizacijskim upravičencem v last, ali v last in posest, na tej nepremičnini pa so imeli udeleženci agrarne skupnosti pred podržavljenjem nepremičnine ustanovljene pravice na tuji stvari, v odločbi o denacionalizaciji pa ni bila upoštevana določba drugega odstavka 33. člena zakona o denacionalizaciji, se pravice na tuji stvari, ki so jih imeli udeleženci agrarne skupnosti pred podržavljenjem nepremičnine, vzpostavijo z odločbo organa iz četrtega odstavka 9. člena tega zakona.

Denacionalizacijski upravičenec iz tega naslova nima pravice do odškodnine.

15. člen

Z uveljavitvijo tega zakona prenehajo veljati določbe 1. in 20. do 23. člena zakona o razpolaganju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti (Uradni list SRS, št. 7/65 - prečiščeno besedilo).

16. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic (Uradni list RS, št. [38/94](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»3. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembi zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-B (Uradni list RS, št. [69/95](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»2. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-C (Uradni list RS, št. [22/97](#)) vsebuje naslednjo prehodno in končno določbo:

»5. člen

Postopki vračanja premoženja agrarnim skupnostim, v katerih do uveljavitve tega zakona ni izdana prvostopenjska odločba, se končajo po določbah tega zakona.

Že izdane prvostopenjske odločbe o vračanju premoženja agrarnim skupnostim, ki še niso postale pravnomočne, prvostopenjski organ odpravi po uradni dolžnosti in nadaljuje postopek po določbah tega zakona.

6. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o spremembi zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-D (Uradni list RS, št. [56/99](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»2. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o dopolnitvi zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-E (Uradni list RS, št. [72/00](#)) vsebuje naslednjo prehodno in končno določbo:

»2. člen

Rok za uveljavljanje zahtevkov do odškodnine za odplačno pridobljeno premoženje, ki je bilo vrnjeno po tem zakonu, začne teči z dnem uveljavitve tega zakona.

3. člen

Ta zakon začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o dopolnitvi Zakona o ponovni vzpostavitvi agrarnih skupnosti ter vrnitvi njihovega premoženja in pravic – ZPVAS-F (Uradni list RS, št. [87/11](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»KONČNA DOLOČBA

2. člen

Ta zakon začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o ukrepih za uravnoteženje javnih financ občin – ZUUJFO (Uradni list RS, št. [14/15](#)) vsebuje naslednjo končno določbo:

»IV. KONČNA DOLOČBA

31. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

Zakon o agrarnih skupnostih – ZAgrS (Uradni list RS, št. [74/15](#)) v zvezi s prenehanjem veljavnosti 11. člena zakona določa:

**»63. člen
(prenehanje veljavnosti določbe ZPVAS)**

V sedmih letih od uveljavitve tega zakona preneha veljati 11. člen ZPVAS.«

ter vsebuje naslednjo končno določbo:

**»64. člen
(uveljavitev zakona)**

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.